

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie stosunków UE – Kanada (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 48/16)

Sprawozdawca: **José Isaías RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Dnia 26 lutego 2009 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

stosunków UE – Kanada.

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 3 września 2010 r.

Na 465. sesji plenarnej w dniach 15 i 16 września 2010 r. (posiedzenie z 16 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jednomyślnie przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejskie i kanadyjskie społeczeństwo obywatelskie dzielą wspólne wartości, również gospodarcze, które podtrzymują tożsamość obydwu społeczeństw w XXI wieku. Połączenie stosowanych przez nie zasad może stanowić wartość dodaną dla Unii Europejskiej i Kanady, a ostatecznie również dla całej wspólnoty międzynarodowej.

1.2 Z tego względu Kanada powinna być kluczowym partnerem UE. Obecne stosunki są odpowiednie, chociaż można by je określić jako mało zażyłe. W związku z tym EKES przyjmuje z zadowoleniem rozpoczęcie negocjacji w sprawie kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej, która budzi wielkie nadzieje, nie tylko w odniesieniu do przyszłości stosunków UE – Kanada, ale również w kontekście stosunków transatlantyckich. Należy pamiętać, że Stany Zjednoczone, Kanada i Meksyk są sygnatariuszami Północnoamerykańskiego Układu Wolnego Handlu, w związku z czym Kanada może umożliwić wejście na znaczący rynek USA.

1.3 EKES przyjmuje z zadowoleniem wyniki ostatniego szczytu UE – Kanada z 6 maja 2010 r. Co się tyczy różnic w przyznawaniu wiz, EKES wyraża zadowolenie, że przywódcy zobowiązali się do rozstrzygnięcia tej kwestii i stwierdzili, iż zamiar dokonania przez Kanadę przeglądu polityki azyłowej powinien się przyczynić do ułatwienia przyznawania wiz wszystkim obywatelom UE na zasadzie pełnej wzajemności.

1.4 EKES jest zdania, że dla pomyślnej realizacji umowy istotne znaczenie będzie miało zawarcie w niej konkretnych postanowień dotyczących udziału i aprobaty prowincji, terytoriów i społeczeństwa obywatelskiego w trakcie negocjacji. Otwarcie rynków zamówień publicznych jest jedną z najbardziej interesujących kwestii dla UE. Kanadyjskie prowincje mają w tym zakresie bardzo szerokie kompetencje, w związku z czym również w tej kwestii negocjacje muszą

odbywać się z ich udziałem. Wziąwszy pod uwagę różnice zdań podmiotów społeczno-gospodarczych na ten temat, EKES uważa, że w tym względzie konieczny będzie czynny udział partnerów społecznych w negocjacjach.

1.5 EKES sądzi, że Parlament Europejski powinien brać udział w tym procesie, odpowiednio monitorując negocjacje i przekazując stosowne informacje, a nie tylko zatwierdzając i ratyfikując ostateczną wersję, tak jak przewiduje traktat lizboński.

1.6 Wskazane jest, by po zawarciu umowy Wspólny Komitet ds. Współpracy UE – Kanada sprawował podobne funkcje jak istniejąca już między UE a USA Transatlantycka Rada Gospodarcza, między innymi w celu poczynienia postępów na rzecz zbliżenia przepisów między UE a Kanadą.

1.7 UE powinna wynegocjować ambitną umowę, która obejmowałaby wszystkie aspekty stosunków handlowych między UE a Kanadą, w tym zamówienia publiczne. W związku z tym szczególnie istotne jest bezzwłoczne zajęcie się rzeczywistymi przeszkodami, które stoją na drodze przedsięwzięciom, poprzez zharmonizowanie przepisów i wyeliminowanie barier niehandlowych.

1.8 W umowie należy uwzględnić aspekty związane z ochroną środowiska i rozwojem zrównoważonym.

1.9 EKES uważa, że ani UE, ani Kanada nie mogą zmarnować szansy na zacieśnienie kontaktów, które będzie korzystne dla ich społeczeństw. W związku z tym obie strony powinny prowadzić stały dialog z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, nie tylko w czasie negocjacji, lecz również podczas monitorowania realizacji przyszłej umowy i jej wyników w celu ich ulepszenia.

1.10 EKES proponuje, by w ramach umowy utworzono wspólny organ konsultacyjny zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego UE – Kanada. Sprawowałby on funkcję doradczą wobec wspólnego organu odpowiedzialnego za ukierunkowanie polityczne umowy i mógłby wydawać opinie na temat konsultacji prowadzonych na wnioski wspólnego organu w kwestiach omówionych w umowie. Tego rodzaju komitet konsultacyjny mógłby zostać utworzony na wzór innych wspólnych organów konsultacyjnych społeczeństwa obywatelskiego, których najnowszym przykładem jest wspólny komitet konsultacyjny uwzględniony w układzie o stowarzyszeniu pomiędzy UE a Ameryką Środkową z 2010 r.

2. Wprowadzenie

2.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przeanalizował stosunki między Unią Europejską a Kanadą w 1996 r.⁽¹⁾ Od tamtego czasu miało miejsce wiele wydarzeń, które zmieniły kontekst rozwoju tychże stosunków, co uzasadnia potrzebę sporządzenia niniejszej opinii.

2.2 Europejskie i kanadyjskie społeczeństwo obywatelskie wyznają wspólne wartości, które podtrzymują tożsamość obydwu społeczeństw w XXI wieku. Połączenie stosowanych przez nie zasad może stanowić wartość dodaną dla Unii Europejskiej i Kanady, a ostatecznie również dla całej wspólnoty międzynarodowej, w takich dziedzinach jak gospodarka, polityka ochrony środowiska, bezpieczeństwo, imigracja itd. Ponadto wskazane byłoby pogłębienie współpracy wielostronnej w takich kwestiach, jak zarządzanie gospodarcze, zmiana klimatu i rozwiązywanie konfliktów.

2.3 Wiele sektorów gospodarki europejskiej i kanadyjskiej wzajemnie się uzupełniają, a ponadto obie strony podzielają wspólne wartości gospodarcze, które ułatwiłyby zawarcie umowy. W dniu 6 maja 2009 r. w Pradze odbył się szczyt UE – Kanada, którego głównym wynikiem było rozpoczęcie negocjacji w sprawie kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej (ang. CETA) między tymi stronami.

2.4 EKES przyjmuje z zadowoleniem otwarcie negocjacji w sprawie umowy i wyraża nadzieję, że zapoczątkuje ona nowy etap stosunków między UE a Kanadą i korzystnie wpłynie na współpracę obu stron. Umowa będzie również jasnym przesłaniem dla wspólnoty międzynarodowej, że w czasie obecnego kryzysu gospodarczego i finansowego zarówno UE, jak i Kanada odrzucają protekcjonizm. Z drugiej strony wsparcie dla stosunków transatlantyckich wymaga pełnego udziału Kanady.

2.5 Warto podkreślić, że kiedy umowa zostanie zawarta, będzie to pierwsze porozumienie handlowe ostatnich lat między grupą krajów należących w większości do OECD, z których wszystkie zwracają równie dużą uwagę na wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy. W związku z tym EKES ma nadzieję, że umowa położy mocne podwaliny zarówno pod zrównowa-

żony rozwój gospodarczy, społeczny i ekologiczny, jak i pod konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim i nadzór nad realizacją umowy handlowej.

3. Społeczeństwo obywatelskie w Kanadzie

3.1 Kanadyjski system konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim różni się od europejskiego. Konsultacje ad hoc ze społeczeństwem obywatelskim prowadzą zarówno komisje parlamentarne, jak i ministrowie federalni. Regularne konsultacje są obowiązkowym elementem procedur parlamentarnych w Kanadzie, zgodnie z którymi należy dowiedzieć, że dana konsultacja faktycznie się odbyła. Konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim na szczeblu prowincji stanowią również powszechną praktykę.

3.2 W Kanadzie około 4,6 mln⁽²⁾ pracowników należy do związku zawodowego, co stanowi 26,1 % całkowitej liczby pracowników. Choć w ostatnim dziesięcioleciu liczba pracowników przystępujących do związków zawodowych wzrosła o ponad pół miliona, to ze względu na proporcjonalny wzrost liczby miejsc pracy odsetek pracowników zrzeszonych w związkach zawodowych prawie w ogóle się nie zmienił, utrzymując się w tym okresie na podobnym poziomie.

3.3 Kanadyjski Kongres Pracy (CLC)⁽³⁾ jest wiodącym elementem ruchu związkowego. Większość krajowych związków zawodowych w Kanadzie należy do CLC, który składa się z 12 federacji prowincjonalnych i terytorialnych oraz z 136 rad pracy i reprezentuje około 3 mln pracowników zrzeszonych w związkach zawodowych. Dąży on do wzrostu wynagrodzeń, polepszenia warunków pracy oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, a także stworzenia sprawiedliwego systemu podatkowego i programów społecznych, które obejmowałyby opiekę nad dziećmi, ubezpieczenie zdrowotne i emerytury. Popiera również doskonalenie programów kształcenia i tworzenia miejsc pracy.

3.4 Kanadyjska Rada Dyrektorów Naczelnych⁽⁴⁾ jest główną organizacją przedsiębiorców w tym kraju. Skupia ona około 150 członków z wiodących przedsiębiorstw kanadyjskich, a także wybierających się przedsiębiorców ze wszystkich sektorów produkcyjnych. Głównym celem tej organizacji jest przedstawianie stanowiska przedsiębiorców na trzech szczeblach: Kanady, Ameryki Północnej i świata. W Kanadzie jej prace skupiają się wokół takich kwestii krajowych, jak polityka pieniężna i podatkowa, środowisko naturalne, konkurencyjność, prawo spółek i ustawodawstwo. W Ameryce Północnej jej prace dotyczą głównie współzależności gospodarczej Stanów Zjednoczonych i Kanady oraz Północnoamerykańskiego Układu Wolnego Handlu (NAFTA). Na szczeblu globalnym koncentruje się ona natomiast na zagadnieniach międzynarodowej podatkowości, handlu, inwestycji, polityki na rzecz rozwoju, a także stosunków dwustronnych i wielostronnych.

⁽¹⁾ Opinia EXT/142 w sprawie stosunków między Unią Europejską a Kanadą, Bruksela, 27 listopada 1996 r.

⁽²⁾ Labour Force Survey 2008 – kanadyjskie dane statystyczne.

⁽³⁾ <http://www.canadianlabour.ca/home>.

⁽⁴⁾ <http://www.ceocouncil.ca/en/>.

3.5 Kanadyjska Federacja Niezależnych Przedsiębiorców⁽⁵⁾ liczy na poziomie krajowym 105 tys. członków ze wszystkich sektorów, a jej celem jest reprezentacja interesów MŚP zarówno na szczeblu federalnym, prowincjonalnym, jak i terytorialnym. Istnieje również Kanadyjska Izba Handlowa⁽⁶⁾, która jest wpływową organizacją szczebla krajowego.

3.6 Kanadyjskie Stowarzyszenie Konsumentów⁽⁷⁾ jest być może najbardziej reprezentatywną organizacją konsumentów, a jego główne zadania to informowanie konsumentów⁽⁸⁾ oraz przedstawianie rządowi i przedsiębiorstwom ich stanowiska przy rozwiązywaniu sporów konsumenckich.

3.7 W Kanadzie istnieje ponadto kilka organizacji skupiających rolników. Największą z nich jest Kanadyjska Federacja Rolnicza (CFA)⁽⁹⁾, do której należy ponad 200 tys. członków. CFA została założona w 1935 r. w celu przedstawiania jednolitego stanowiska kanadyjskich rolników. Jest organizacją patronacką reprezentującą organizacje prowincjonalne i krajowe ugrupowania producentów. Promuje ona interesy kanadyjskiego sektora rolnego i rolno-spożywczego.

3.8 Sektor rybołówstwa reprezentuje natomiast głównie Kanadyjska Rada Rybołówstwa (FCC)⁽¹⁰⁾. Wyraża ona interesy sektora rybołówstwa na szczeblu krajowym i skupia 1000 przedsiębiorstw, które odpowiadają za większość kanadyjskiej produkcji ryb i produktów morskich.

4. Nowy bodziec dla stosunków UE – Kanada: wymiana gospodarcza i stosunki polityczne

4.1 Gospodarka kanadyjska znajduje się na czternastym miejscu na świecie, z PKB wynoszącym 1,51⁽¹¹⁾ bilionów USD. Głównym sektorem gospodarki kanadyjskiej są usługi, które w 2008 r. składały się na ponad 69,6 % PKB⁽¹²⁾ i w których zatrudnione było trzy czwarte kanadyjskiej ludności aktywnej zawodowo⁽¹³⁾.

4.2 Zgodnie z szacunkami deficyt bilansu handlowego Kanady wyniósł w 2009 r. 34309 mln USD, podczas gdy w 2008 r. nadwyżka wynosiła 7606 mln. Głównymi pozycjami eksportowymi są samochody i ich części, maszyny przemysłowe, samoloty, sprzęt telekomunikacyjny, produkty chemiczne

i plastyczne oraz nawozy. Według wspólnego dokumentu UE – Kanada z marca 2009 r. jeden na pięciu pracowników jest zatrudniony w sektorze handlowym.

4.3 Formalne stosunki między UE a Kanadą nawiązano w 1959 r., podpisując umowę w sprawie współpracy w pokojowym wykorzystaniu energii atomowej. Od tamtego czasu obie strony podpisały ze sobą szereg umów i deklaracji. Zgodnie z nową agendą transatlantyczną, podpisaną ze Stanami Zjednoczonymi w 1995 r., na szczycie UE – Kanada w grudniu 1996 r. przyjęto deklarację polityczną i plan działań w celu rozwinięcia dwustronnych kontaktów politycznych i gospodarczych oraz ułatwienia współpracy w kwestiach wielostronnych. Wspomniany plan przewidywał również organizację szczytów co pół roku w celu dokonania przeglądu stosunków dwustronnych i ich promowania.

4.4 Kontakty gospodarcze UE i Kanady mają bardzo duże znaczenie. W 2009 r. wartość handlu towarowego wynosiła 40,2 mld euro⁽¹⁴⁾, a wartość usług handlowych (z wyjątkiem usług publicznych) – 18,8 mld. Ponadto w ostatnich latach tendencje były dość pozytywne, gdyż w latach 2000–2009 eksport towarów z UE do Kanady wzrósł z 21,2 do 22,4 mld, podczas gdy w tym samym czasie import towarów z Kanady do UE zmniejszył się z 19 do 17,8 mld. W związku z tym w minionym dziesięcioleciu nadwyżka UE w handlu towarami wzrosła z 2,1 do 4,7 mld euro. Z UE do Kanady eksportowane są głównie leki, pojazdy silnikowe i silniki lotnicze. Natomiast z Kanady do UE eksportowane są przede wszystkim samoloty, diamenty, ruda żelaza, leki i uran. W 2009 r. odnotowano również nadwyżkę w handlu usługami na korzyść UE, której wysokość wyniosła 2,5 mld euro.

4.5 Jednym z głównych obszarów zainteresowania UE w dziedzinie gospodarki jest liberalizacja rynku zamówień publicznych. Podczas gdy przedsiębiorstwa kanadyjskie korzystają ze swobodnego dostępu do europejskich zamówień publicznych, gdyż zarówno UE, jak i Kanada są sygnatariuszami Porozumienia w sprawie zamówień publicznych WTO (GPA, 1994 r.), to przedsiębiorstwa europejskie nie cieszą się takim samym traktowaniem w Kanadzie. W kompetencji prowincji leżą takie sektory, jak energia, środowisko naturalne, transport i opieka zdrowotna. Oczywiście jest zatem znaczenie uwzględnienia tej kwestii w procesie negocjacji w celu zawarcia zadowalającej umowy, która przyniosłaby korzyści gospodarcze UE. Na początku tego roku Kanada podpisała umowę handlową ze Stanami Zjednoczonymi w celu otwarcia swych rynków zamówień publicznych na szczeblu niższym niż regionalny. Kanada przedstawiła tę propozycję w odpowiedzi na środki protekcjonistyczne „Buy America” wprowadzone przez Stany Zjednoczone w celu ożywienia gospodarki. Umowa dowodzi chęci otworzenia przez prowincje rynków zamówień publicznych na konkurencję międzynarodową.

⁽⁵⁾ <http://www.cfib.org>.

⁽⁶⁾ <http://www.chamber.ca/>.

⁽⁷⁾ <http://www.consumer.ca/>.

⁽⁸⁾ Inne organizacje konsumentów w Kanadzie to: Kanadyjska Rada Konsumentów, Society of Consumer Affairs Professionals, Option consommateurs i Unia Konsumentów.

⁽⁹⁾ <http://www.cfa-fca.ca/pages/home.php>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.fisheriescouncil.ca/>.

⁽¹¹⁾ Szacuje się, że w 2009 r. wyniósł on 1,3, a w 2008 r. – 1,4. MFW. World Economic Outlook Database, październik 2009 r.

⁽¹²⁾ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ca.html>.

⁽¹³⁾ Źródło: Hiszpański Instytut Handlu Zagranicznego – ICEX.

⁽¹⁴⁾ Eurostat

4.6 Stosunki dwustronne UE – Kanada opierają się głównie na następujących instrumentach:

- umowie ramowej dotyczącej współpracy handlowej i gospodarczej z 1976 r.;
- deklaracji transatlantycznej z 1990 r., która ustanowiła ramy instytucjonalne zarówno szczytów UE – Kanada, jak i posiedzeń ministerialnych;
- planie działania i deklaracji politycznej dotyczącej stosunków UE – Kanada z 1996 r., która zawiera trzy podstawowe rozdziały: stosunki gospodarcze i handlowe, polityka zewnętrzna i polityka bezpieczeństwa oraz sprawy transatlantyczne;
- szczycie w Ottawie w marcu 2004 r., na którym przyjęto nową agendę partnerstwa rozszerzającą stosunki na liczne i dotychczas niezbadane obszary (koordynacja międzynarodowa, wspólny udział w misjach pokojowych, współpraca na rzecz rozwoju, współpraca naukowa, wymiar sprawiedliwości, sprawy zewnętrzne itp.) oraz zatwierdzono ramy negocjacji umowy o wzmocnieniu handlu i inwestycji (TIEA).

4.7 Ogólnie rzecz biorąc, należy stwierdzić, że stosunki UE – Kanada układają się bardzo dobrze. Do głównych obszarów napięcia politycznego między Kanadą a UE należą kwestie związane z Arktyką, europejskim zakazem handlu produktami z fok i kanadyjskimi wymaganiami wizowymi dla niektórych państw członkowskich UE.

Z jednej strony rychłe otwarcie szlaków żeglownych na Arktyce wiąże się z szeregiem kwestii dotyczących suwerenności, gdyż nie rozważono dotąd możliwości eksploatacji gospodarczej tego obszaru. Szacuje się, że region ten może zawierać 20 % światowych złóż ropy i gazu, a ponadto umożliwiać wytyczenie bardzo atrakcyjnych nowych i alternatywnych szlaków handlowych. Brak wielostronnych przepisów lub regulacji jest kwestią, którą będzie się trzeba zająć w perspektywie średnioterminowej, zanim wystąpią sprzeczności czy też spory związane z niezależnością terytorialną. W grudniu 2009 r. Rada UE wytyczyła trzy główne cele polityki UE wobec Arktyki: ochrona i zachowanie Arktyki w porozumieniu z jej ludnością, wspieranie zrównoważonego wykorzystania zasobów i wkład w wielostronne sprawowanie rządów na Arktyce w oparciu o Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza (ang. UNCLOS).

Z drugiej strony Kanada wymaga wiz od obywateli Republiki Czeskiej, Rumunii i Bułgarii, powołując się na nadużycia związane ze składaniem wniosków azylowych przez obywateli tych krajów. Wziąwszy pod uwagę, że polityka wizowa UE opiera się na wzajemności, należy pilnie znaleźć rozwiązanie, zanim UE będzie zmuszona przedsięwziąć odpowiednie środki. Bułgaria i Rumunia podejmują wysiłki w celu spełnienia ustanowionych

przez Kanadę kryteriów zniesienia wiz. Co się tyczy Republiki Czeskiej, Kanada nie podjęła jeszcze konkretnych środków w celu zniesienia wymagań wizowych. Uzasadnia to swą bezradnością wobec sfalszowanych wniosków azylowych. Obecnie przygotowuje reformę przepisów, które jednak trafią do Parlamentu dopiero za pewien czas.

4.8 W związku z tym EKES przyjmuje z zadowoleniem wyniki ostatniego szczytu UE – Kanada z 6 maja 2010 r., na którym przywódcy zobowiązali się do rozstrzygnięcia tej kwestii i stwierdzili, że zamiar dokonania przez Kanadę przeglądu polityki azylowej powinien się przyczynić do ułatwienia przyznawania wiz wszystkim obywatelom UE.

5. Ocena kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej między UE a Kanadą

5.1 W dniu 6 maja 2009 r., podczas szczytu UE – Kanada w Pradze, postanowiono rozpocząć negocjacje w sprawie kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej.

5.2 W badaniu na temat kosztów i korzyści ściślejszego partnerstwa gospodarczego UE i Kanady, sporządzonym wspólnie przez obie strony, stwierdzono, że większe korzyści można osiągnąć, znosząc opłaty celne, liberalizując handel usługami i zmniejszając bariery pozacelne związane z towarami i inwestycjami.

5.3 Zgodnie z tym sprawozdaniem najbardziej odpowiednimi obszarami umowy będą handel towarami, kwestie zdrowotne i fitosanitarne, bariery techniczne w handlu, ułatwianie handlu, procedury celne, handel transgraniczny usługami, inwestycje, zamówienia publiczne, współpraca regulacyjna, własność intelektualna, przepływ osób, polityka konkurencji, zobowiązania instytucjonalne, rozstrzyganie sporów, a także rozwój zrównoważony. Do najważniejszych zagadnień, które zostaną poruszone w czasie negocjacji, należą bariery pozahandlowe i regulacja.

5.4 Liberalizacja handlu towarami i usługami między oboma stronami może wiązać się z potencjalnym wzrostem dwustronnego ruchu handlowego o 20 %. Ponadto oszacowano, że 7 lat po wejściu w życie tego rodzaju umowy dochód realny UE wzrósłby o 11,6 mld euro, a Kanady – o 8,2 mld euro. Do 2014 r. całkowity eksport z UE do Kanady wzrósłby o 24,3 %, czyli o 17000 mln euro, podczas gdy eksport z Kanady do UE – o 20,6 %, czyli 8600 mln euro.

5.5 Badanie sugeruje, że istnieje możliwość poszerzenia współpracy naukowo-technologicznej poprzez realizację wspólnego programu badawczego, zwłaszcza w strategicznych obszarach, takich jak energia i środowisko naturalne, czysty węgiel, wychwytywanie i sekwestracja dwutlenku węgla, bioenergia, wytwarzanie energii elektrycznej oraz inteligentne sieci energii.

5.6 Inne obszary pogłębionej współpracy w ramach umowy to m.in. bezpieczeństwo, kwestie zabezpieczenia społecznego, system wzajemnego uznawania kwalifikacji i Organizacja Rybołówstwa Północno-Zachodniego Atlantyku.

5.7 Z handlowego punktu widzenia aspekty celne nie wydają się być źródłem problemów w negocjacjach. Istotnym elementem negocjacji będzie **harmonizacja przepisów**, gdyż zwrot gospodarki ku usługom i inwestycjom zagranicznym nadaje ramom regulacyjnym o wiele większe znaczenie niż dotychczas. Niemniej system podziału uprawnień legislacyjnych między rząd federalny, prowincje i terytoria może stanowić przeszkodę w wynegocjowaniu umowy w tym zakresie.

5.8 Dlatego też w drodze wyjątku przyznano prowincjom prawo do bezpośredniego udziału w procesie negocjacji, gdyż UE opowiedziała się za takim rozwiązaniem. Za negocjacje odpowiada przedstawiciel rządu federalnego, lecz w obszarze wspólnych lub wyłącznych kompetencji mogą wystąpić rozbieżności zarówno między prowincjami, jak i między prowincjami a rządem federalnym.

5.9 W Kanadzie nie ma prawdziwego jednolitego rynku. Zarówno rząd federalny, jak i prowincje rozumieją potrzebę stworzenia rynku wewnętrznego, lecz obecnie istnieje jedynie silna wola polityczna. Niemniej światowy kryzys gospodarczy skłania Kanadę do jak najszybszego zawarcia umowy, tak by mogła zdywersyfikować swe rynki zewnętrzne poza Stany Zjednoczone.

5.10 Co się tyczy najbardziej drażliwych sektorów, źródłem największych konfliktów handlowych między UE a Kanadą jest sektor samochodowy. Natomiast kontakty w dziedzinie rybołówstwa są dobre i nie będą głównym tematem negocjacji. Co się tyczy energii, UE pragnie zdywersyfikować swych dostawców. W tym kontekście planuje negocjacje w sprawie specjalnej umowy energetycznej, lecz na obecnym etapie jest to jedynie propozycja. Do innych sektorów kanadyjskich, w których europejskie przedsiębiorstwa napotykać trudności w interesach, należą lotnictwo, bankowość i zamówienia publiczne. UE i Kanada różnią się także pod względem swej koncepcji oznaczeń geograficznych oraz zagadnień rolnych.

5.11 Rządy federalne i prowincjonalne powinny jeszcze opracować wspólne stanowisko w sprawach ochrony środowiska, zwłaszcza w odniesieniu do emisji gazów cieplarnianych. Prowincje zajmują różne stanowiska: podczas gdy Quebec, Ontario, Kolumbia Brytyjska i Manitoba należą do Zachodniej Inicjatywy na rzecz Klimatu i stosują środki zmierzające do złagodzenia zmiany klimatu i adaptacji do niej, to Alberta i Nowa Funlandia, których gospodarki są w dużym stopniu zależne od produkcji ropy, nie dołączyły do inicjatywy. Kwestia ta pozostaje nierozstrzygnięta i jest mało prawdopodobne, by negocjacje doprowadziły do zawarcia wiążącej umowy w tej sprawie; umowa taka nie może w żadnym razie prowadzić do stworzenia niekorzystnych warunków, które narażałyby konku-

rencyjność europejskich przedsiębiorstw. Niemniej Kanada zobowiązała się do inwestowania w technologie czystej energii i w nawiązywanie współpracy dwustronnej w zakresie strategii na rzecz energii atomowej.

6. Stanowisko społeczeństwa obywatelskiego w sprawie umowy UE – Kanada

6.1 Pracodawcy

6.1.1 Pracodawcy europejscy (BUSINESSEUROPE) apelują o usunięcie barier celnych i pozacelnych, bez wykluczania jakiegokolwiek pozycji taryfowej, o zwiększenie dostępu do zamówień publicznych na wszystkich szczeblach (krajowym i niższym niż krajowy), zaangażowanie na rzecz zbliżenia przepisów w priorytetowych sektorach, silniejszą ochronę własności intelektualnej (w tym ochronę nazw pochodzenia, przede wszystkim napojów alkoholowych), stworzenie mechanizmu rozstrzygania sporów, a także o większą mobilność pracowników, w tym wzajemne uznawanie kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw oraz przedstawicieli niektórych zawodów, takich jak pielęgniarki czy adwokaci.

6.1.2 Umowa otwiera nowe możliwości biznesowe dla partnerów, którzy mają podobny poziom rozwoju i podobne podejście do polityki handlowej. Dobrobyt jest ściśle związany z polityką gospodarczą opartą na liberalizacji handlu i przyciąganiu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Obecnie większe znaczenie niż kiedykolwiek wcześniej ma utrzymanie otwartości rynków, gdyż jest to silny bodziec do konkurencji, innowacji i wzrostu.

6.1.3 Przedsiębiorcy wierzą w przeważające znaczenie wielostronnych zasad handlowych dla zarządzania światowym handlem, lecz są jednocześnie zdania, że można poczynić dalsze postępy dzięki ambitniejszym umowom dwustronnym, które umożliwiają szybsze wyeliminowanie barier handlowych, zwłaszcza pozacelnych, a także szybszą wymianę handlową i szybsze inwestycje.

6.1.4 Ambitna kompleksowa umowa między UE a Kanadą będzie miała korzystny wpływ na zacieśnienie dwustronnych stosunków gospodarczych, które w ostatnich latach wciąż się pogłębiają nie tylko w dziedzinie eksportu, lecz również bardziej złożonych transakcji w sektorze usług i zakładania przedsiębiorstw.

6.1.5 Umowa będzie stanowić bodziec do zwiększenia dwustronnych przepływów gospodarczych i handlowych. Negocjacje powinny doprowadzić do stworzenia możliwości biznesowych w sektorach, w których przedsiębiorstwa wykazały się wyraźnie zdolnością do konkurencji na światowym rynku, takich jak energia, zwłaszcza w segmencie energii odnawialnych, zarządzanie infrastrukturą, usługi finansowe, budownictwo, usługi i technologie przyjazne dla środowiska czy też telekomunikacja.

6.1.6 Ogólnym celem jest stworzenie większych możliwości przy jednoczesnym usunięciu barier, czyli – innymi słowy – zaferowanie przedsiębiorstwom nowych możliwości biznesowych poprzez wyeliminowanie przeszkód w eksporcie towarów, usług i kapitału.

6.1.7 Umowa przyczyni się w decydujący sposób do większego zintegrowania gospodarek Unii Europejskiej i Kanady, sprzyjając ożywieniu gospodarce obu stron w czasie kryzysu poprzez zwiększenie przepływów handlowych i przepływu inwestycji.

6.1.8 Handel międzynarodowy może i powinien odgrywać znaczącą rolę jako motor wzrostu i rozwoju na szczeblu światowym, a zatem polityka handlowa – dzięki otwarciu rynków – musi stanowić istotną część polityki gospodarczej UE.

6.2 Związki zawodowe

6.2.1 Europejskie i międzynarodowe związki zawodowe (EPSU, ETUC, ITUC) sporządziły zalecenia w sprawie prawa pracowników i przestrzegania podstawowych konwencji pracy MOP: konwencji nr 98 dotyczącej rokowań zbiorowych, nr 138 dotyczącej najniższego wieku, nr 94 dotyczącej postanowień o pracy w umowach zawieranych przez władze publiczne i nr 29 dotyczącej pracy przymusowej, a także innych aspektów godziwej pracy. Domagają się, by obie strony nadsyłały regularnie sprawozdania z postępów w wywiązywaniu się z tych zobowiązań. W tym kontekście przypominają również, że Kanadyjski Kongres Pracy często zgłasza skargi do Międzynarodowej Organizacji Pracy z powodu niespełnienia norm pracy na szczeblu prowincji w Kanadzie. W rzeczywistości, chociaż prawa federalne gwarantują pracownikom prawo do tworzenia związków zawodowych, różne systemy prawne prowincji ograniczają prawa związkowe w całym kraju, co spotyka się z krytyką ze strony MOP.

6.2.2 Obie strony powinny się również zobowiązać do spełnienia wytycznych OECD dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i przestrzegania trójstronnej deklaracji MOP dotyczącej przedsiębiorstw wielonarodowych oraz polityki społecznej, a także nie obniżać norm pracy w celu przyciągnięcia inwestycji zagranicznych.

6.2.3 Europejska Konfederacja Związków Zawodowych pragnie, by w umowie zawarto istotny rozdział poświęcony rozwojowi zrównoważonemu i uwzględniono w nim wiążący mechanizm gwarantujący przestrzeganie podstawowych konwencji dotyczących pracy.

6.2.4 Natomiast EPSU wnosi, by umowa otoczyła ochroną obecne i przyszłe usługi publiczne, w związku z czym trzeba zagwarantować uregulowania krajowe.

6.2.5 Ze strony kanadyjskich związków zawodowych Kanadyjski Kongres Pracy zdecydowanie popiera wykorzystywanie zamówień publicznych do realizacji celów w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego i ochrony środowiska i tym samym sprzeciwia się dopuszczeniu do udziału w zamówieniach publicznych przedsiębiorstw państwowych (Crown Corporations) i rządów na szczeblu niższym niż federalny.

6.2.6 Kanadyjski Kongres Pracy jest również głęboko zaniepokojony ewentualnymi sporami o interesy między inwestorami a państwem, które mogą stanowić zagrożenie dla usług publicznych i przepisów krajowych, a także wpływem nadmiernej ochrony praw własności intelektualnej, zwłaszcza na ceny produktów farmaceutycznych.

6.2.7 Konieczny jest wiążący mechanizm, za pośrednictwem którego organizacje pracodawców i pracowników obu stron mogłyby wymagać działań ze strony rządu.

6.2.8 Związki zawodowe domagają się również utworzenia forum ds. handlu i rozwoju zrównoważonego, które prowadziłoby wyważone konsultacje z pracownikami, pracodawcami i innymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Kanadyjskie organizacje pracownicze twierdzą, że obecnie proces konsultacyjny faworyzuje punkt widzenia przedsiębiorstw.

6.2.9 Apelują ponadto o sporządzenie gruntownych postanowień gwarantujących przestrzeganie wielostronnych umów dotyczących ochrony środowiska naturalnego, w tym protokołu z Kioto. Uważają, że w rozdziale tym należy zawrzeć postanowienia dotyczące przestrzegania konwencji praw człowieka, w tym praw politycznych i obywatelskich, gdyż mają one duże znaczenie dla społecznego wymiaru rozwoju zrównoważonego.

6.3 Różne działania

6.3.1 Sektor rolny domaga się, by negocjatorzy UE wzięli pod uwagę produkty mające specjalne znaczenie w tym obszarze. Co się tyczy zasad pochodzenia, zachęcają, by za wzór posłużyła umowa zawarta z Koreą Południową. Kluczowe znaczenie ma sektor mleczarski i oczekuje się, że umowa stworzy nowe możliwości na tym rynku dla producentów europejskich. W sektorze mięsnym strategia UE ma charakter defensywny i konieczne są kwoty na wieprzowinę, drób, jajka oraz produkty pochodne z jajeł. Sektor dość agresywnie broni swoich interesów w odniesieniu do zbóż, a zwłaszcza pszenicy, i sprzeciwia się wzrostowi kwoty kanadyjskiej. Wskazane byłoby również, by rząd kanadyjski powiadomił WTO o tych przepisach, które mogą stanowić przeszkodę w handlu, tak by Komisja ds. Barrier Technicznych w Handlu mogła przeanalizować ich zgodność, na przykład w wypadku ustawy kanadyjskiej C-32 o składnikach produktów tytoniowych.

6.3.2 Jeżeli chodzi o kształcenie i szkolenie, EKES przypomina, że możliwość współpracy w tym zakresie między UE a Kanadą została już wspomniana we wspólnej deklaracji z listopada 1990 r. W 2006 r. UE i Kanada poszerzyły umowę o szkolnictwo wyższe, szkolenie i młodzież na lata 2006–2013. Jest to zatem pierwsza umowa dwustronna podpisana przez UE, która zawiera wzmiankę o współpracy na rzecz młodzieży poza szkolnictwem wyższym. Niemniej nie wydaje się, by na umowę tę przeznaczono odpowiednie środki finansowe. EKES apeluje o przydzielenie odpowiednich środków finansowych na te działania i udzielenie pomocy finansowej licznym pracownikom socjalnym, którzy zajmują się dziećmi i młodzieżą w UE i którzy byłiby skłonni wziąć udział w wymianie doświadczeń i we wspólnych działaniach z podobnymi organizacjami w Kanadzie.

7. Stanowisko Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego wobec kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej

7.1 EKES popiera rozwój i liberalizację wymiany handlowej, w związku z czym przyjmuje z zadowoleniem rozpoczęcie negocjacji w sprawie umowy UE – Kanada. Ubolewa niemniej nad porażką poniesioną w czasie rundy dauhańskiej i przypomina, że opowiada się za wielostronnym porozumieniem oraz sprzeciwia protekcjonizmowi handlowemu.

7.2 EKES popiera wszelkie środki mające na celu rozstrzygnięcie kilku kwestii spornych, które wciąż istnieją w obrębie stosunków dwustronnych (dostęp do Arktyki, wizy, handel produktami z fok), i przypomina o znaczeniu umowy dla rozwoju wymiany UE z całym regionem Ameryki Północnej w ramach NAFTA. W tym kontekście zaleca zagwarantowanie

odpowiedniego monitorowania wszystkich etapów negocjacji umowy przez Parlament Europejski, co ułatwi mu jej ostateczne przyjęcie.

7.3 EKES przyjmuje z zadowoleniem doskonale stosunki między UE a Kanadą i zachęca obie strony do tego, by wykorzystały je do wzmocnienia sojuszy wielostronnych w dziedzinie polityki, a szczególnie zdecydowanych działań i konkretnych środków na rzecz ożywienia gospodarczego na świecie oraz działań w innych obszarach, takich jak nierozprzestrzenianie broni jądrowej, zmiana klimatu czy też wspólne zarządzanie kryzysowe (misje pokojowe, kłeski żywiołowe).

7.4 EKES zdecydowanie popiera europejski model dialogu społecznego i obywatelskiego. W związku z tym podkreśla potrzebę wysłuchania partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także zaangażowania i włączenia ich do procesu negocjacji w sprawie umowy i jej późniejszej realizacji.

7.5 EKES uważa, że w przyszłej umowie należy uwzględnić utworzenie Wspólnego Komitetu Konsultacyjnego UE – Kanada skupiającego przedstawicieli zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. Jego zadaniem byłoby krzewienie dialogu i współpracy w kwestiach gospodarczych, społecznych i ekologicznych stanowiących element stosunków między UE a Kanadą i wynikających z realizacji umowy. Wobec braku swego instytucjonalnego odpowiednika reprezentującego organizacje społeczeństwa obywatelskiego w Kanadzie, EKES proponuje zastanowienie się wraz z kanadyjskimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego nad najlepszą formą udziału we wspomnianym powyżej przyszłym Komitecie.

Bruksela, 16 września 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI